

KONFERENCIJOS „PASAULIS VAIKUI: UGDYMO REALIJOS IR PERSPEKTYVOS“ TIKSLAS IR NAGRINĖTŲ KLAUSIMŲ ĮVAIROVĖ

Rita Makarskaitė-Petkevičienė

Lietuvos edukologijos universitetas, Lietuva

2015 m. rugsėjo 17–18 d. Lietuvos edukologijos universitete vyko šeštoji mokslinė ir praktinė konferencija „Pasaulis vaikui: ugdymo realijos ir perspektyvos“, skirta aktualiems ankstyvojo ir pradinio ugdymo klausimams svarstyti ir produktyvioms diskusijoms vykti. Konferencija pasižymi didele temų ir požiūrių įvairove, taip pat dalyvių gausa (šiam renginyje dalyvavo daugiau nei 250).

Konferencijos tikslas – pristatyti naujausius ankstyvojo ir pradinio ugdymo tyrimų rezultatus, suteikti galimybę pedagogams dalytis patirtimi, reflektuoti ugdomosios veiklos rezultatus ir skleisti gerą patirtį. Konferencija yra erdvė, kurioje realiai kuriamos įrodymais grįstos ankstyvojo ir pradinio ugdymo kaitos prielaidos. Be to, tai puiki profesinės kvalifikacijos kėlimo forma.

1 pav. Konferencijos dalyvius sveikina mokyklos-darželio „Dainorėliai“ auklėtiniai (Tomo Razmaus nuotr.)

Pažymima, kad skirtingos mokslinių tyrimų įžvalgos ir įvairi pedagogų praktikų patirtis leidžia šioje konferencijoje ikimokyklinio ir pradinio ugdymo aktualijas nagrinėti giliai ir įvairiapusiškai. Pavyzdžiui: LEU žaidimų tyrimo laboratorijoje vaikų žaidimo

fenomeną tyrinėjantys mokslininkai pristatė išanalizuoto ankstyvojo ugdymo žaidimų kryptis, pateikė praktines rekomendacijas apie žaidimo poveikį vaiko savireguliacijai; išanalizuoti šiandien pradiniam ugdyme ypač aktualūs ugdymosi rezultatų vertinimo klausimai, mokinių pasiekimų tyrimų rezultatai ir standartizuotų testų taikymo patirtis. Pastebėta, jog visi švietimo dalyviai šiandien kelia tyrimais grindžiamo ikimokyklinio ir pradinio ugdymo kokybės lūkesčius.

2 pav. Konferencijos dalyvius sveikina P. Mašiotė pradinės mokyklos mokiniai (Tomo Razmaus nuotr.)

Trumpai aptarsime keturių konferencijos sekcijų darbą.

1 SEKCIJA

Ugdymo turinio integracija

Šioje sekcijoje nagrinėtos integruoto ugdymo pradinėse klasėse aktualijos:

- aptarti kai kurie teoriniai ir praktiniai integruoto ugdymo aspektai. Pavyzdžiui, analizuota, kokias naujoves realizuoja integruotai dirbantys pradinėse klasių mokytojai. Pripažinta, kad daugėja metodinės medžiagos ir priemonių

integruotam ugdymui, tačiau trūksta šių priemonių veiksmingumo tyrimų;

- diskutuota, kokias naujas galimybes mokytojams atveria tematiškai integruoti vadovėliai III klasei „Vaivorykštė“ (leidykla „Baltos lankos“), interaktyviosios pateiktys (leidykla „Šviesa“), mokomieji scenarijai ir tyrimu paremtas mokymas (tarptautinių projektų iTEC ir LSL geroji darbo patirtis). Pastebėta, kad naujovės kryptingai ir kūrybiškai dirbančiam mokytojui suteikia galimybę rinktis konkrečios klasės ar mokinio poreikius atitinkantį produktą, idėją. Pripažinta, jog kartais stokojama pasitikėjimo mokytoju;
- diskutuota, kaip ugdymo turinio integracija galėtų padėti įveikti atskirų mokomų dalykų mokymo(si) problemas. Pastebėta, kad pradinių klasių mokinių kalbinių gebėjimų ugdymą reikėtų tobulinti atsižvelgiant į daugiakultūrinį Europos kontekstą, kad skaitymo gebėjimų ugdymas turėtų būti siejamas ne tik su grožinės literatūros skaitymu, bet ir skatinti tai daryti laisvalaikiu.

Dalyvavusieji sekcijos darbe mano, kad būtina nacionalinė pradinių klasių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programa, skirta kultūrų pažinimui, pradinių klasių mokinių ugdymui daugiakalbėje aplinkoje. Taip pat reikia tyrimais grįstų šios srities metodinių priemonių.

2 SEKCIJA

Ikimokyklinio ugdymo didaktinės inovacijos ir geroji patirtis

Šioje sekcijoje didelis dėmesys skirtas iššūkiams, su kuriais susiduria praktinį darbą ikimokyklinėje įstaigoje dirbantys profesionalai. Diskutuojant atskirais klausimais, išryškėjo šie svarbiausi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo iššūkiai:

- šiuo metu išleista daug priemonių ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui. Jas nevienodai priima ir vertina skirtingų filosofinių požiūrių besilaikantys pedagogai. Vieniems priimtinos šių priemonių siūlomos didaktinės idėjos, kiti daugiau pasisako už vaiko savaiminį ugdymąsi, laisvę, savarankiškumą, kūrybą. Todėl svarbus pedagogo profesionalumas naujas priemones derinant su savąja ugdymo samprata. Gerų ugdymo priemonių reikšmingumą dar daugiau aktualizuoja planuojamas privalomo priešmokyklinio ugdymo įvedimas;
- išlieka aktualus ir inovatyvių ugdymo/si metodų taikymas, atliepiantis šiandieninių vaikų patirtį ir kitoniškumą;
- nerimą kelia vaikų tolerantiškumo ugdymo klausimai, jau ikimokyklinėse grupėse ryškėja patyčių problema. Pedagogas susiduria su naujais iššūkiais – kaip šias problemas spręsti praktiškai;
- pripažįstama ugdomosios aplinkos įtaka ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymuisi, pastebimas vis didėjantis įstaigos vadovo vaidmuo, kuriant ir puoselėjant tinkamą ugdomąją aplinką.

Sekcijos dalyviai mano, kad tokie susitikimai telkia mokslininkus ir praktikus spręsti kylančias problemas, vertina šiltą bendradarbiavimo atmosferą ir geriausių ugdymo problemų sprendimo formų paiešką.

3 SEKCIJA

Pradinio ugdymo didaktinės inovacijos ir geroji patirtis

Sekcijos darbe išryškėjo šios svarbiausios pradinio ugdymo tobulinimo kryptys:

- mokinių rašymo kultūra ir raštingumas – viena aktualiausių šiandienos švietimo problemų. Atnaujinta pradinio ugdymo lietuvių kalbos programa, leidžiamos papildomos mokymosi priemonės, tačiau mokytojams reikia didelio profesionalumo ir gebėjimų pasirinkti tinkamiausius įrankius savo klasės vaikams ugdyti. Pristatyta nauja priemonė *Kūrybinio rašymo dirbtuvės. Kas? Kaip? Kodėl?*, skirta kūrybinio raštingumo gebėjimų ugdymui;
- nauja konstruktyvumu grindžiama švietimo paradigma reikalauja aktyvaus ir prasmingo mokymosi kultūros plėtojimo. Standartizuotas 4 klasės mokinių pasiekimų vertinimas atskleidė ne vieną probleminį ugdymo turinio aspektą (ko mokoma, kaip mokoma, kas ir kaip vertinama). Pastebėta, kad atvirai dalijantis ugdomosios veiklos scenarijais ir gerą patirtimi galima rasti kelius ir būdus, kaip ugdyti pradinės mokyklos mokinių teksto supratimo, loginio samprotavimo, gamtamokslinio, istorinio mąstymo gebėjimus. Prieita prie išvados, kad kokybiškiau ugdyti mokinių raštingumą, aukštesniuosius mąstymo gebėjimus ir bendrąsias kompetencijas leistų tyrinėjimu grindžiamas mokymasis, bet to šiandien dar stokojama;
- Pradinio ugdymo pedagogus ir mokytojų rengėjus glumina pradinio ugdymo bendrosios programos neatitikimas nei naujai ugdymo filosofinei kryptčiai, nei tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų metodologinėms tendencijoms. Parengtos standartizuotos programos yra toliau pažengusios nei bendroji programa. Tai rodo, kad bendroji programa turėtų būti skubiai atnaujinama. Be to, programiniai reikalavimai turi būti pagrįsti mokymosi tyrimų rezultatais. Čia mokslininkai išvelgia bendradarbiavimo būtinybę;
- atkreiptas dėmesys į inovatyvių mokymo priemonių ir instrumentų poreikį. Svarbus skaitmeninės mokymo priemonės universalumas, kad ji tiktų ir mokiniui, ir mokytojui, ir tėvams. Kūrėjai susiduria su iššūkiu – kaip užtikrinti šios priemonės paprastumą ir kartu išlaikyti universalumą;
- Su sunkumais susiduriama plėtojant pradinių klasių mokinių meninius gebėjimus. Keliamas klausimas – kas turėtų mokyti menų pradinėje mokykloje: menų ar pradinių klasių mokytojai. Tyrimais nustatyta, kad mokant menų mokytojams, gerėja dalyko žinios ir gebėjimai (geriau ugdoma pažinimo kompetencija), o mokant pradinių klasių mokytojui mokiniai patiria daugiau teigiamų emocijų, geriau ugdoma jų socialinė ir asmeninė kompetencija.

**3 pav. Konferencijos dalyviai: trečiosios sekcijos darbas
(Ritos Makarskaitės-Petkevičienės nuotr.)**

Apibendrinant galima teigti, kad pradinio ugdymo didaktinės inovacijos turi būti ne tik kuriamos, bet ir lydimos tyrimų, grįžtamosios informacijos analizės. Kiekvienas pradinė klasių mokytojas turi gerosios patirties, reikia galvoti, kaip užtikrinti jos sklaidą, kaip pasiekti, kad visi mokytojai jaustų asmeninę būtinybę dalintis, o mokyklos aplinka skatintų tai daryti.

4 SEKCIJA

Sociokultūriniai vaiko ugdymo kontekstai

Sekcijos darbe išryškėjo šios aktualios pradinio ugdymo tobulinimo tendencijos:

- kompleksinės pagalbos stoka vaikui. Lietuvoje trūksta specialistų, dirbančių su mikčiojančiais vaikais, o mokyklose dirbantys specialieji pedagogai ir logopedai negali patenkinti visų mokinių poreikių. Tikslinga mokyklose didinti šių specialistų skaičių arba permąstyti darbo organizavimo formas. Tyrimai patvirtino socialinius ir emocinius įgūdžius lavinančių bei smurto prevencijos programų „Antras žingsnis“, „Obuolio draugas“ efektyvumą;
- pabrėžti vertybiniai ugdymo aspektai. Atkreiptas dėmesys į mokyklos kultūros svarbą, simbolius joje, mokinių kūrybiškumą bei neformalaus švietimo pradinėse klasėse aktualijas. Išryškinta ir mokytojo atsakomybė už ugdymosi rezultatus;

- analizuotas atnaujintas pradinio ugdymo studentų pedagoginės praktikos modelis, aptarta duomenimis grįsto grįžtamojo ryšio svarba. Pabrėžta tarpinstitucinė komunikacija (mokykla – universitetas) pedagoginės praktikos metu. Atkreiptas dėmesys, jog studentų įvardijama silpniausiai tobulinama profesinė kompetencija praktikoje yra mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas. Būtina atkreipti dėmesį, kad tai sutampa su Nacionalinio egzaminų centro atlikto tyrimo rezultatais, kad mokytojų silpniausia profesinės kompetencijos dalis – mokinių pasiekimų vertinimas.

Vadinasi, yra būtina didesnę dėmesį skirti mokyklos kultūrai, labiau akcentuoti vertybinius ugdymo aspektus, pradinių klasių mokytojams organizuoti mokymus, konferencijas, apskrito stalo diskusijas mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo klausimais.

Konferencijos organizacinis komitetas yra parengęs rezoliuciją ir ją išsiuntęs Švietimo ir mokslo ministerijai, kitoms žinyboms. Tikimasi, kad į konferencijos dalyvių lūkesčius, iškeltus probleminius klausimus, rekomendacijas bus atsižvelgta, numatant Lietuvos švietimo prioritetus, pasirenkant mokslinių ir taikomųjų tyrimų kryptis ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo srityse.

**4 pav. Konferencijos dalyviai: ketvirtosios sekcijos darbas
(Ritos Makarskaitės-Petkevičienės nuotrauka)**

Antroji konferencijos diena buvo skirta praktinei veiklai. Besidomintys ikimokyklinio ugdymo klausimais rinkosi Vilniaus „Lazdynėlio“ darželyje, o tie, kurie domisi pradinio ugdymo aktualijomis, – Lietuvos edukologijos universitete. Čia pradinio ugdymo pedagogikos studijų programos IV k. studentės Diana Miklaševičiūtė, Agnė Janonytė ir Silvija Valatkaitė vedė integruotą pamoką „Kelionė po Afriką“ Vilniaus S. Daukanto progimnazijos trečios klasės mokiniams.

5 pav. Studentų vedama integruota pamoka (Ritos Makarskaitės-Petkevičienės nuotr.)

O po šios pamokos dailės didaktikos dėstytoja Jurga Sidabrienė pakvietė į kūrybines dirbtuves, kuriose dalyvavo LEU dailės pedagogikos ir pradinio ugdymo pedagogikos III kurso studentai bei Vilniaus S. Stanevičiaus mokyklos pradinių klasių mokiniai. Konferencijos dalyviai entuziastingai dalyvavo veiklose, išbandė įvairias technikas, pasisėmė idėjų.

Summary

THE GOALS OF THE CONFERENCE “WORLD FOR A CHILD: EDUCATION REALITIES AND PERSPECTIVES“ AND THE VARIETY OF ANALYSED ISSUES

Rita Makarskaitė-Petkevičienė

Lithuanian University of Educational Sciences

The 6th scientific-practical conference “World for a Child: Education Realities and Perspectives“, which was held in Lithuanian University of Educational Sciences on 17-18 September 2015, targeted at debates and fruitful discussions of relevant issues related to early childhood and primary education.

The goal of the conference is to present the newest results of research on early childhood and primary education, to enable teachers-practitioners to exchange their accumulated experience, to reflect results of educational activities and to disseminate the good experience. The conference is the space, where actual prerequisites for change in evidence-based early childhood and primary education are created. Moreover, it is a perfect form of professional development.

It should be pointed out that different insights acquired during scientific research and diverse experience of teachers-practitioners enabled an in-depth and comprehensive analysis

of relevant issues of early childhood and primary education in the conference. For example, the researchers, who analyse the phenomenon of child's play in the Play Research Laboratory at LEU, presented the trends in the analysed early childhood education through play and put forward practical recommendations about the impact of play on child's self-regulation; particularly relevant problems of assessment of teaching/learning outcomes, the results of research on learners' achievements and experience of application of standardised tests were analysed. The expectations for quality of research-based early childhood and primary education were expressed by all the participants in education.

The work of the conference was organised in four sections: Integration of education curriculum; Didactic innovations and good practice of early childhood education; Didactic innovations and good practice of primary; Sociocultural contexts of child's education.

Key words: educational activities, early childhood education, primary education, scientific conference.

Received 25 September 2015; accepted 30 September 2015

Rita Makarskaitė-Petkevičienė

PhD., Associate Professor, Lithuanian University of Educational Sciences, Studentų Street 39, Vilnius, Lithuania.

E-mail: petkeviciene.r@gmail.com